

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Predyspozycje – klucz do sukcesu.

Rozpoznawanie i kształtowanie predyspozycji dziecka

Hanna Micińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

20 października 2025 r.

Organizatorzy

Natura i fizjologia nie adaptują się
tak szybko, jak zmienia się
współczesny świat.

Konsekwencje rozwoju
cywilizacyjnego spadają niestety na
najmłodsze pokolenia.

Ekologia dzieciństwa wg Andre Stern

- „Podążanie za naturą dziecka, za jego naturalnym wrodzonym potencjałem, to właśnie ekologia dzieciństwa.
- Wielu dorosłych podążając za dzieckiem próbuje traktować je **partnersko** – jak dorosłego.
- Wielu trudno powiedzieć „**nie**”, bo się boją, że w ten sposób wyrządzą dziecku psychiczną krzywdę, ograniczając je.
- Tymczasem – jak pokazują tysiące badań – dziecko czuje się bezpieczne wtedy i tylko wtedy, kiedy to dorośli wyznaczają mu reguły tego świata.”

Olga Woźniak, Wyborcza Strefa Nauczyciela, wyborcza.pl

Koncepcja uczenia się L.Wygotskiego

- Uczymy się korzystając z dwóch ścieżek rozwojowych: naturalnej(pierwotnej)i kulturowej(socjalnej).
- Naturalny rozwój i uczenie się charakteryzuje:
 - **mimowolność** – dziecko nie wie, że się uczy
 - **bezpośredniość** – informacje o świecie zdobywa przez bezpośredni kontakt
 - **emocjonalność** – spontanicznie reaguje na to, czego doświadcza (przyjemność – przykrość)
 - **ruchliwość** – aktywność ruchowa napędzana ciekawością

- Uczenie się korzystając z drugiej ścieżki kulturowej (socjalnej) wymaga zupełnie innych umiejętności:
 - mimowolność zastępuje **świadome stawianie celu** - uczę się czytać, liczyć, kolorować itd.
 - bezpośredniość zastępują **czynniki pośrednie** – słowo, obrazek, litera, wyraz, liczba
 - emocjonalność podlega kontroli – pojawia się oczekiwanie do **powściągnięcia emocji** niepożądanych społecznie
 - **ruchliwość podlega ograniczeniu** – czynności dziecka są coraz bardziej precyzyjne, polegające bardziej na koordynacji drobnych ruchów niż na ekspresji przez ruch.
- Obie te ścieżki rozwojowe są bardzo ze sobą związane.
- Dojrzałość pierwszej staje się mocną, solidną podstawą drugiej.

M.Taraszkiewicz, Jak wspierać dziecko w nauce, ABC Wolters Kluwer,

Przyszłości nie jesteśmy w stanie przewidzieć, ale na to, czym dziecko będzie się zajmować, mamy wpływ.

To znaczy, że możemy nie tylko ukierunkować nasze dziecko, ale przede wszystkim wyłapywać to, czym się szczególnie interesuje i co chętnie robi.

Przekonajmy się, jakie to ważne!

Jak twierdzą psychologowie, wiele szczególnie ponadprzeciętnych zdolności można rozpoznać u dziecka już w wieku 5 -6 lat.

Jak to zrobić?

Rozwiązanie jest bardzo proste – **uważnie obserwuj**. Zwracaj uwagę na to, **co lubi** robić, czego **chętnie się uczy**, co **przyciąga jego uwagę**, co sprawia mu **największą frajdę**.

Predyspozycje

- To **wrodzone skłonności lub zdolności**, a także te, **kształtowane przez środowisko**, i jedno i drugie są następnie rozwijane przez doświadczenia.
- Nas interesują predyspozycje społeczne, które związane są z funkcjonowaniem wśród ludzi, czyli społeczne – komunikacja, praca w zespole, empatia, rozwiązywanie konfliktów, negocjowanie, podejmowanie decyzji, odpowiedzialność.
- Bardzo ważne są także predyspozycje intelektualne, w przyszłości mogą mieć duży wpływ na wybór zawodu.

Predyspozycje cdn.

- Dziecko nie jest „czystą kartą”, którą rodzice mogą w dowolny sposób zapisać, zorganizować i ukształtować.
- **Potencjał intelektualny drzemie w każdym człowieku – to wrodzona inteligencja, predyspozycje, a niekiedy wręcz ponadprzeciętne zdolności.**
- Rolą rodziców i nauczycieli jest ten ogromny potencjał w dziecku odkrywać, a następnie ukierunkować i intensywnie wspomagać w jego rozwoju.
- **Potencjał intelektualny, niezależnie od poziomu intelektualnego, jest u dzieci olbrzymi.** Naturalne predyspozycje czy uzdolnienia są zarówno **wrodzone, jak i nabyte**. Mają na nie wpływ zarówno czynniki genetyczne, jak i rozwój płodowy, a później – czynniki środowiskowe (rodzina, rówieśnicy, szkoła, zajęcia dodatkowe).

Pierwsze lata życia dziecka - rozwój wszechstronny

- Dziecko intensywnie uczy się świata i robi to poprzez **zmysły**.
- W tym czasie rodzice muszą zadbać o to, aby **dziecko uczyło się różnych rzeczy, rozwijało się jednocześnie fizycznie, intelektualnie i emocjonalnie** - bez cienia stresu czy presji i ze zrozumieniem, że każde dziecko rozwija się w innym tempie.
- **Wszechstronny rozwój dziecka jest pożądanym przynajmniej do około 12 roku życia.** W końcu jeśli rodzice mają określić, w czym ich dziecko najlepiej się odnajduje i z czym najlepiej sobie radzi, **młody człowiek musi spróbować wielu zajęć.**
- Nawet jeśli już da się zauważyć, że dziecko jest np. wyjątkowo uzdolnione plastycznie, to nie oznacza, że może odpuścić próbowania swoich sił np. w sporcie czy programowaniu i zająć się wyłącznie twórczością artystyczną.

Nie da się przewidzieć naturalnych predyspozycji do czegoś – trzeba najpierw tego spróbować.

- Na „ja” człowieka składa się przecież suma wszystkich jego **doświadczeń**.
- Rodzice powinni proponować dziecku różne zabawy i aktywności, zapewnić różnorakie zajęcia i nieprzerwanie zachęcać do odkrywania świata.
- **Dopiero mając pełen obraz tego, jak młody człowiek radzi sobie z różnymi wyzwaniami, można stwierdzić, które przychodzą mu najłatwiej.** Przy czym warto pamiętać, że „talent” jest bardzo pojemnym określeniem. Można być utalentowanym muzycznie, ale talentem są także ponadprzeciętne zdolności przywódcze, organizacyjne czy wysoka empatia.

Podążanie ZA dzieckiem to jego poznawanie.

- Już w wieku przedszkolnym obserwujemy pierwsze symptomy dziecięcych **zainteresowań, uzdolnień czy nawet talentów**.
- Warto się im **przyjrzeć, delikatnie próbować** je rozwijać, **zachęcać** do działań najlepiej przez zabawę, a później np. przez zajęcia pozaszkolne.
- Dziecko może **podjąć to wyzwanie lub nie**. Forma przymusu może okazać się porażką.
- W wieku szkolnym oprócz nauki możemy także pokazywać dziecku wiele aktywności poprzez angażowanie w sprawy rodziny, domu, środowiska, poprzez wycieczki, zwiedzanie, podróże, szczególnie zachęcać do ruchu, a najlepiej wspólnego.
- Pamiętajmy o czytaniu książek dzieciom, a później czytaniu razem.
- Możemy także wspólnie grać w gry planszowe, ale i komputerowe, a także zgłębiać tajniki internetu.

Na co zwracamy uwagę w podążaniu za dzieckiem?

- spostrzegawczość, uwaga, pamięć, myślenie logiczne, kojarzenie
- wyobrażenia
- umiejętność wystawiania
- znajomość języków obcych
- uzdolnienia w kierunku nauk ścisłych, humanistycznych, przyrodniczych
- uzdolnienia artystyczne, manualne
- sprawność ruchowa
- co lubi robić

- umiejętności interpersonalne
- zdolności przywódcze
- wyznaczanie celów i ich realizacja
- planowanie, organizowanie
- podejmowanie decyzji
- poczucie humoru
- otwartość
- asertywność
- wytrwałość, cierpliwość, dokładność
- zaradność
- aktywność

Dlaczego to wszystko jest ważne?

- Wymienione wyżej cechy, zdolności kształtują się w trakcie dorastania i mają wpływ na zachowania i aktywność szkolną.
- Mając dobre relacje z dzieckiem i będąc dobrym jego obserwatorem możemy umiejętnie wpływać na kształtowanie jego zachowań , a tym samym pomóc w lepszym funkcjonowaniu w szkole średniej.
- Pamiętajmy o trudnym etapie dorastania, w którym pora na szukanie drogi dla siebie, trudną refleksję co do własnej przyszłości, kształtowanie systemu wartości i dokonywanie trudnych wyborów i wiele innych.
- Znając dobrze swoje dziecko możecie Państwo być naturalnym jego sprzymierzeńcem w wyborze odpowiedniej szkoły i nie zapominając, że to szkoła dla niego, a nie dla WAS!

Drodzy Rodzice, pamiętajmy że:

Dzieci potrzebują miłości - szczególnie wtedy, gdy na nią nie zasługują.

Henry David Thoreau

Dziecko to wyspa ciekawości otoczona morzem znaków zapytania.

Autor nieznany

Dzieci nigdy nie słuchają starszych, ale zawsze ich naśladują.

James Baldwin

[To dziecko](#), autor: Nieznany autor, licencja: [CC BY-SA](#)

